

text och Ignatius av Loyolas andliga övningar. Den hinduistiska texten han omsorgsfullt kommenterar pekar på att så som vi älskar Gud kommer Gud till oss. Clooneys hypotes är att vi i kontemplation konstruerar en väg för religiös tillhörighet som passar vår religiösa föreställningsförmåga och att vi gör det enligt den tradition vi tillhör och utifrån vad som finns tillgängligt i vår kontext. Om kontemplationen händelsevis korsar religiösa gränser är Gud redo att möta oss också där.

Bokens två avslutande texter, av Werner G. Jeanrond och Raimon Panikkar, är mer tydligt inriktade på frågor om kristen identitet. Den förstnämnde visar på hur Enomiya-Lasalle och Thomas Merton genom kontakter med buddhismen bidragit till att problematisera begreppet kristen identitet. Jeanrond reflekterar även över de olika motiv som kan ligga bakom ett identitetssökande. En viktig fråga är vem det är som har makten att definiera identiteten. Raimon Panikkar tar upp komplexiteten i identitetsfrågan och argumenterar för att kristen identitet måste vara både en ärligt menad personlig identitet som kristen och gruppens bekräftelse av denna identitet.

Ambitionsnivån hos författarna och kraven på läsarnas kompetens varierar en hel del. O'Leary arbetar på en hög abstraktionsnivå med ganska svårtillgängliga idéer hämtade från buddhistisk tradition. Harris och van Bragt ägnar sig åt mer lättillgängliga historiska beskrivningar. Panikkar och O'Leary tar filosofiska verktyg i anspråk, Clooney refererar till religiös erfarenhet. Jeanrond arbetar systematiskt-teologiskt och lyfter fram några viktiga frågor utan att krångla till det.

Ingen av författarna tar ut svängarna riktigt ordentligt när det gäller de frågor jag tycker borde vara de mest intressanta och brännande: Hur ser en dubbel religiös tillhörighet *egentligen* ut? Vad innebär en sådan? Vad är det som står på spel? Risker och möjligheter? Vem står var i diskussionen och *varför*? Vilka filosofiska, historiska, teologiska och sociologiska landskap kan skönjas?

Två bidrag — Dupuis och Geffrés — känns direkt mossiga. Ärligt talat blir jag lätt deprimerad av dessa texter. Med många ord upprepar de en känd retorik — en religion är ett heltäckande system av läror och världsbild som inte utan gigantiska svårigheter låter sig förenas med eller på djupet möta en annan religion i samma person. Detta sägs utan någon diskussion om *varför* det skulle vara så. Dessa bidrag hade boken klarat sig utan. Å andra sidan visar de på en vanlig och i många sammanhang omhuldad syn på religion och religiös reflektion.

Betydligt intressantare är det att läsa Cobbs text. Den är måhända något mångordig och texten tycks ta slut där den kunde ha börjat — i en diskussion om de

grundläggande konsekvenserna av flerfaldig tillhörighet. Ändå är det här den mest levande och mest aktuella analysen görs. Trots att van Bragt har lite svårt att komma till skott har han mycket intressant att säga om parallellerna mellan den historiska utvecklingen i Japan och den nutida västliga tendensen; den traditionella japanska synen på religion är en slags sekularisering påfallande lik vår egen.

De övriga bidragen är inte alls ointressanta, tvärtom, men de illustrerar något jag känner inför boken som helhet. Jag hade önskat lite större djup i bearbetningen av frågorna, och lite djärvare ansatser. Trots det är *Many Mansions* viktig. Den ger på litet utrymme flera infallsvinklar på problemet med mångfaldig tillhörighet och identitet och skapar lust att fundera vidare. Det är inte så illa.

Patrik Fridlund

Resumé av doktorsavhandling

Runar M. Thorsteinsson. *Paul's Interlocutor in Romans 2: Function and Identity in the Context of Ancient Epistolography*. 283 sid. Almqvist & Wiksell International, Stockholm 2003.

Romarbrevet är utan tvekan den av aposteln Paulus mest fascinerande och inflytelserika text — men samtidigt den mest komplicerade. Inte minst kapitel 2 har länge förbryllat dess läsare. Thorsteinssons avhandling presenterar en ny läsning av detta svåra kapitel. Den har en potential att annullera en långvarig tolkningstradition inom vilken Rom. 2 har framställts som Paulus ultimata kritik av judar och judendom.

Rom. 2 karakteriseras av apostelns direkta tilltal till en (fiktiv) samtalspartner eller interlokutör som ofta skildras av forskare och andra tolkare som en <typisk jude>. Thorsteinsson argumenterar för att denna tolkning grundar sig på premisser, ideologiska samt metodologiska, som bör revideras. Avhandlingens utgångspunkt är att textens delar bestäms i många avseenden av brevet som helhet. Genom en analys av textens epistolära struktur, de avsedda mottagarna i Rom, Paulus relation till dessa, samt brevets dialogiska stil, söker Thorsteinsson fastställa interlokutörens funktion och identitet. De slutsatser som dras är bl.a. att <hedningarnas apostel> använde brevet primärt för att förkunna evangeliet för icke-judar i Rom. För detta syfte skapar Paulus en samtalspartner med vilken läsarna har möjlighet att identifiera sig och på så sätt delta indirekt i en dialog med deras apostel om Guds evangelium. Gentemot den traditionella uppfattningen, slås fast att interlokutören i Rom. 2 inte är en jude, utan en hedning som vill kalla sig jude.